

Список використаних джерел:

1. Балацький Є. О. Бюджет міста у системі фінансів території : монографія / Є. О. Балацький. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – 302 с.
2. Бондаренко В. Л. Оцінка ефективності та збалансованості фінансового забезпечення розвитку міста / В. Л. Бондаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 10. – С. 6–68.
3. Зайчикова В. В. Системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в європейських країнах : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. / В. В. Зайчикова. – Ірпінь, 2003. – 20 с.
4. Мельничук Н. Ю. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні / Н. Ю. Мельничук // Економіка Крима. – 2011. – № 1 (34). – С. 78–81.
5. Панасюк Л. В. Фінансові ресурси місцевих органів влади : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Л. В. Панасюк. – Ірпінь, 2009. – 20 с.
6. Управління розвитком міста : [навч. посіб.] / І. Валентюк, О., Борщ Г. Берданова та ін.; за ред. В. Вакуленка, М. Орлатого. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 389 с.

Рецензент – д.е.н., професор Нікіфоров П.О.

УДК 330.36

АДАПТАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА ДО УМОВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Бутенко В.В., асистент

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

Розглянуто актуальні завдання адаптації птахівничих комплексів до умов нарощення їх інноваційного потенціалу, проаналізовано інвестиційно-інноваційну привабливість підприємств птахівничого комплексу, зроблені пропозиції щодо окремих аспектів державної підтримки підприємств галузі.

Actual tasks adaptation of poultry farming to the conditions of increasing of their innovative potential are considered, investment and innovation attractiveness of poultry farming is analyzed, suggestions on certain aspects of government support poultry industry are made.

Постановка проблеми. Вирішення основних проблем функціонування та розвитку підприємств птахівництва необхідно будувати на потужних і комплексних методологічних розробках, які б враховували системний характер економічних явищ, інституційну складову господарських відносин, індивідуальні цільові орієнтири господарюючих суб'єктів і дозволили б використовувати світові науково-технічні досягнення з урахуванням вітчизняних особливостей ведення бізнесу. Важливою складовою адаптації вітчизняних підприємств птахівничого комплексу до умов переходу аграрного виробництва на інноваційну модель є попередній аналіз їх потенціалу, фінансового стану, інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності та кон'юктури ринку, комерційних ризиків тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних і практичних аспектів аналітичного забезпечення відновлення інвестування в аграрній сфері та її інноваційного розвитку присвячені роботи таких видатних вітчизняних дослідників, як: Амбросов В.Я., Бечко П.К., Гришова І.Ю., Гнатьєва Т.М. [2, 3], Галицький О.М. [4], Дем'яненко М.Я. [8], Завадський Й.С., Кропивко М.Ф., Крюкова І.О., Месель-Веселяк В.Я., Малік М.Й., Макарен-

ко П.М., Лебедева В.В. [5], Ніколюк О.В., Непочатенко О.О., Нечасів В.І. [6], Крисанов Д. [9], Саблук П.Т., Худолій Л. М.

Постановка завдання. Виклики сьогодення вимагають дослідити економічні можливості адаптації підприємств птахівничого комплексу Одеського регіону до умов інноваційного розвитку аграрного виробництва України. Дослідження потребує комплексного аналізу аспектів фінансово-економічної діяльності птахівничих підприємств. Обсяг наукової статті не дозволяє висвітлити всі аспекти діяльності, тому ставимо на меті акцентувати увагу наукової спільноти на більш болючих та актуальних задачах адаптації птахівничих комплексів до умов нарощення їх інноваційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Одеському регіоні в посткризовий період економіки організаційно-економічний механізм галузі птахівництва був майже зруйнований. В наслідок чого, південний регіон утратив десятки потужних підприємств по розведенню птиці. Але ця галузь починає відроджуватися, і сьогодні кількість підприємств складає 25 одиниць.

До найбільш потужних підприємств по розведенню птиці в Одеській області відносяться ВАТ «Отрадівська птахофабрика» Роздільнянського району та ТОВ «Комінтерніська птахофабрика» Комінтернівського району.

Сучасний стан галузі птахівництва Одеської області свідчить про актуальність формування та впровадження системи економічної безпеки на підприємствах, що спеціалізуються на виробництві продукції птахівництва, які не зважаючи на руйнівний вплив світової фінансової кризи, продовжують нарощувати обсяги виробництва (табл. 1).

Таблиця 1

**Виробництво та споживання продукції птахівництва
у всіх категоріях господарств**

Регіон	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2011 р. у % до 2007 р.
Виробництво						
<i>М'яса птиці, тис. тонн:</i> Україна	689,4	794,0	894,2	953,5	995,2	144,4
Одеська область	4,6	4,2	3,5	2,4	2,4	52,2
<i>Яєць, млн. шт.:</i> Україна	14062,5	14956,5	15907,5	17052,3	18689,8	132,9
Одеська область	515,4	504,5	586,4	584,5	397,1	77,0
Споживання						
<i>М'яса птиці, тис. тонн:</i> Україна	824,0	994,0	1060,0	1066,0	1029,0	124,9
Одеська область	278,9	265,3	240,4	234,8	56,9	20,4
<i>Яєць, млн. шт.:</i> Україна	11741,0	12020,0	12503,6	13279,6	14165,0	120,6
Одеська область	591,9	592,2	621,5	673,6	721,0	121,8
Рівень самозабезпеченості **						
<i>М'ясом птиці, %, Україна</i>	83,7	79,9	84,4	89,4	96,7	х
Одеська область	1,6	1,6	1,5	1,0	4,2	х
<i>Яйцями, %, Україна</i>	119,8	124,4	127,2	128,4	131,9	х
Одеська область	87,1	85,2	94,4	86,8	55,1	х

*Примітка. Розраховано за даними Держкомстату України

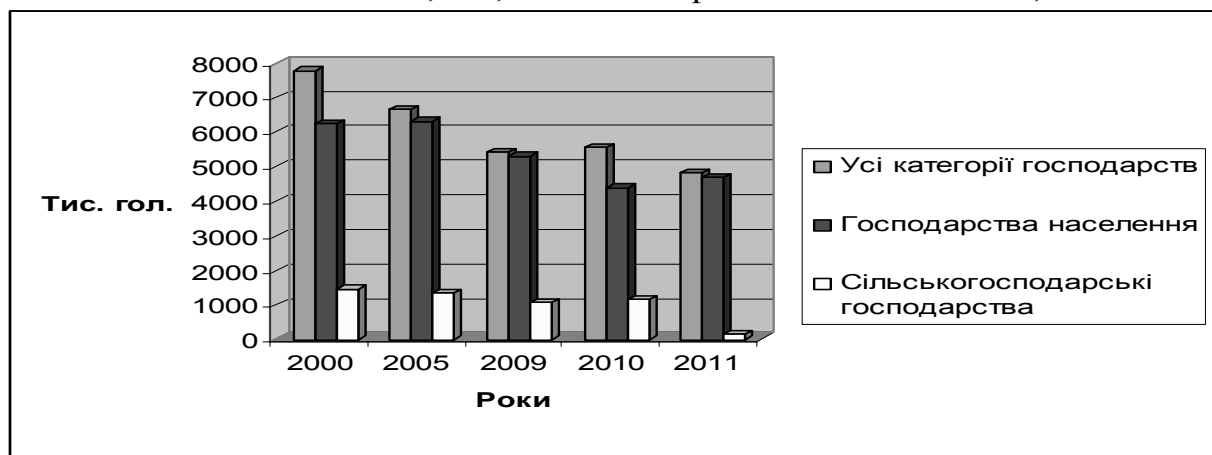
**Виробництво до внутрішнього використання на території України

Так, стан розвитку галузі в Україні характеризується позитивною тенденцією зростання як обсягів виробництва, так і обсягів споживання птахівничої продукції, а саме м'яса птиці та яєць. Зростання обсягу внутрішнього виробництва м'яса птиці у забійній масі за оглядовий період склало 44,4%, а зростання обсягу виробництва яєць – 32,9%.

Поступове відновлення купівельної спроможності населення також забезпечило збільшення обсягу споживання даної продукції, збільшення по яким становило 24,9% та 20,6% відповідно. Але, не зважаючи на нарощення обсягів виробництва м'яса птиці, Україна не в змозі забезпечити населення продукцією в повному обсязі, про що свідчить рівень самозабезпечення.

Вирівнювання балансу обсягів виробництва та споживання птиці відбувається за рахунок імпорتنих поставок пташиного м'яса на територію України. Дані Державного комітету статистики України свідчать про помітне скорочення обсягів імпортованого м'яса птиці в 2011 році в порівнянні з 2007 р., а саме на 56,0%. Це є позитивним явищем, оскільки імпортована продукція відрізняється від вітчизняної гіршими якісними параметрами та ціною. Тому, за для запобігання поставок в Україну низькосортної імпортованої продукції за нижчими цінами, ніж на українському ринку, прийнято Постанову КМУ від 11.04.2011 р. щодо ліцензування імпорту м'яса птиці та сала в Україну [14].

Не зважаючи на явні переваги галузі птахівництва перед іншими м'ясними галузями агропромислового комплексу, виробництво продукції птахівництва в Одеській області характеризується негативною тенденцією щодо згортання як виробництва м'яса птиці у забійній масі, так і виробництва яєць. Такий стрімкий спад виробництва даної продукції на Одещині пов'язаний зі скороченням чисельності поголів'я птиці (рис. 1), зменшується вже у перший рік. Динаміку спаду можна спостерігати по всіх категоріях господарств. Так, станом на 01 січня 2012 в усіх категоріях господарств Одеської області налічувалося 4833,0 тис. гол., що на 37,8 %, або на 2,9 млн. гол. менше, ніж в 2000 році, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах зниження склало майже 90,0 %, а в господарствах населення –25,0%.

**Примітка. Розраховано за даними Держкомстату України*

Рис. 1. Чисельність поголів'я птиці в господарствах Одеської області

Основними факторами виникнення такої ситуації виступають кризові явища в економіці країни, які позначились на розвитку птахівництва Одеської області, а отже на зниженні їх фінансової безпеки. Для галузі це проявилось в перебоях із постачанням комбикормів, матеріально-технічних ресурсів, порушенням виробничих-економічних відносин, що для промислового птахівництва є дуже вразливим. Як наслідок, відбувається інтенсивне скорочення чисельності високопродуктивних кросів, переміщення обсягів виробництва продукції в господарства населення, що є негативним явищем для птахівництва, це супроводжується зниженням рівня механізації виробничих процесів і зниженням конкурентоспроможності даної продукції.

Також погіршення економічного розвитку підприємств птахівництва Одеської області зумовлене дисбалансами фінансових потоків підприємств, порушення яких викликано специфічними особливостями галузі. Специфічні особливості галузі впливають на нерівномірність кругообігу оборотних фінансових потоків підприємств через прискорення або уповільнення періоду їх обороту. Потреба в оборотних фінансових потоках в період сезонного розширеного виробництва значно зростає, що потребує додаткового залучення додаткових зовнішніх джерел фінансових потоків у вигляді банківських кредитів для забезпечення безперебійного процесу виробництва. Отже, специфічні особливості кругообігу оборотних фінансових потоків підприємств птахівництва мають вагомий вплив на ефективність їх формування, а тому повинні бути відображені в політиці адаптації підприємств галузі птахівництва до умов інноваційного розвитку.

Головними напрямками розвитку інновацій в галузі визначено: удосконалення біотехнологічних процесів; удосконалення системи зберігання птахівничої продукції на всьому шляху пересування сировини і готової продукції, від птахівничого комплексу до споживача; використання побічної сировини для виробництва повноцінних продуктів харчування і високоякісних добрив для тваринництва; створення технології виробництва якісно нових харчових продуктів з направлено зміненим хімічним складом, відповідно до потреб організму людини; забезпечення максимального збереження харчової цінності і якості продукції; удосконалення нормативно-методичної бази державного нагляду за якістю і безпекою харчових продуктів і продовольчої сировини; створення сучасної інструментальної і аналітичної бази контролю якості і безпеки продовольчої сировини та харчових продуктів тощо.

Означене широке коло проблем галузі птахівництва має спільний генезис – низький рівень фінансового забезпечення інноваційної стратегії економічного піднесення аграрної сфери, яке вимагає термінового реформування управління інвестиційними потоками на державному рівні.

Фахівці зазначають, що поширеною ситуацією є, коли фінансові ресурси державного бюджету, спрямовані на інноваційну діяльність підприємств аграрного виробництва, підтримують не сучасні інноваційні проекти, а забезпечують скудне існування вже існуючої інноваційної інфраструктури і не спроможні нарощувати інноваційний потенціал підприємств птахівництва, як однієї з пріоритетних галузей господарства.

Таким чином, ефективність управління інвестиційними потоками в інноваційній діяльності харчових підприємств є досить сильним імпульсом для вирішення проблем реалізації національної соціально-економічної стратегії державного розвитку. Серйозним питанням виконання стратегічного інноваційного напрямку є активізація відносин з зарубіжним інвестором. Тільки у симбіозі формування сукупних інвестиційних потоків в аспекті важливих соціально-економічних інноваційно-активних проектів слід очікувати піднесення ефективності реалізації інноваційного потенціалу птахівництва.

На основі проведеного аналізу економічного розвитку підприємств птахівництва Одеської області, нами встановлені наступні фактори, які впливають на можливості активної адаптації підприємств птахівничого комплексу до інноваційної моделі управління їх розвитком.

По-перше, птахівництво – це найскропіліша, найекономічніша галузь тваринництва, яка при порівняно незначних затратах праці й кормів дає за короткий час високоякісну продукцію, що є економічно доступною для більшості споживачів; виступає однією із основних галузей по виробництву тваринного білка, який є необхідним для організму людини, та широко використовується не тільки в харчовій і легкій промисловості, а й в парфумерній, мікробіологічній промисловості та медицині.

По-друге, птахівництво має потужний потенціал, зумовлений природно-кліматичними умовами та розвитком зернового господарства.

По-третє, наслідки світової економічної кризи вплинули на неспроможність птахівничих підприємств самозабезпечити себе матеріально-технічними ресурсами через їх дорожнечу та порушення економічно-виробничих зв'язків з постачальниками матеріалів, через що виникає потреба у залученні додаткових фінансових джерел, що підвищує рівень кредиторської заборгованості.

По-четверте, спостерігається переміщення обсягів виробництва продукції з підприємств птахівництва в господарства населення, що супроводжується зниженням рівня механізації і зниженням конкурентоспроможності продукції.

По-п'яте, особливості галузі впливають на нерівномірність кругообігу фінансових ресурсів підприємств через прискорення або уповільнення періоду їх обороту, що порушує дисбаланс фінансових потоків підприємств.

В умовах подолання кризових явищ широкої актуальності набирає процес державного регулювання економічних відносин в інноваційній сфері, що вимагає адекватного резонансу підприємств птахівничих комплексів на тіньові підсумки затяжної рецесії. Абсолютно очікуваним і послідовним результатом подолання кризових явищ в аграрній сфері є підтримка на всіх рівнях державного управління інноваційної діяльності, яка має потужний базис для економічного зростання галузі птахівництва.

Об'єктивним фактором інноваційного розвитку підприємств птахівничих комплексів повинна стати оптимізація механізмів управління інноваційного потенціалу в контексті інвестиційних потоків системи державного регулювання, через те що вбачається пряма залежність між задекларованими

державною концепціями до реалізації інноваційної моделі національної економіки та змогою держави й підприємств активізувати інноваційні процеси.

Враховуючи функціональні диспропорції інноваційної інфраструктури галузі птахівництва, кризові тенденції та проблеми сталого розвитку аграрної сфери, скромні резерви Державного бюджету, адаптація підприємств птахівничих комплексів до умов інноваційного розвитку розглядається в Національній доктрині реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України [9] та залежить від вирішення наступних завдань:

1) узагальнення законодавчих документів в сфері цільового фінансування інноваційної діяльності підприємств птахівництва та інтеграція нормативно-правової бази України до законодавства Європейського Союзу;

2) опрацювання науково-методичного забезпечення для нарощення потенціалу фінансового забезпечення інноваційних структур птахівничої галузі (відкриття інноваційних центрів, підтримка існуючих технологічних центрів, формування центрів трансферу технологій, кластерних об'єднань);

3) контроль освоєння фінансових ресурсів в сфері захисту нематеріальних активів, сертифікації і промоушену наукових розробок; технологічної експертизи, що передбачає співробітництво підприємств різних форм власності та наукових інституцій;

4) узагальнення інформації в сфері інноваційної діяльності, створення інноваційних кластерних об'єднань на конкурсній основі для вирішення реальних задач інноваційного поля;

6) моніторинг внутрішніх і зовнішніх інвестиційних потоків інноваційної діяльності підприємств птахівництва з метою нарощення науково-технічного потенціалу;

7) моніторинг ефективності спрямування та використання внутрішніх фінансових потоків в інноваційній діяльності шляхом створення спеціалізованої інформаційної бази даних.

Висновки. Відсутність комплексного підходу до формування механізмів інноваційного розвитку галузі птахівництва, поряд з пошуком практичних способів оцінки і реалізації інноваційного потенціалу підприємств птахівничого комплексу зумовлюють необхідність наукового вирішення проблем адаптації вітчизняних підприємств птахівничого комплексу до умов переходу аграрного виробництва на інноваційну модель. Проведений аналіз показав, що інноваційний потенціал підприємств птахівництва характеризується своєю латентністю в силу багатьох причин, які потребують державної підтримки, фінансового забезпечення, усунення функціональних диспропорцій інноваційної інфраструктури аграрної сфери та наслідків кризових тенденцій. Подальші дослідження плануємо проводити в площині формування економічних механізмів оцінки, нарощення та реалізації інноваційного потенціалу підприємств птахівничого комплексу.

Список використаних джерел:

1. Верховна рада України. Постанова. Про Рекомендації парламентських слухань: “Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації” // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 46, ст. 525.

2. Гришова І.Ю, Гнатєва Т.М. Підходи до формування інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості// Т.М.Гнатєва, І.Ю.Гришова// Інноваційна економіка. - №1(39)- 2013 -С.15-18

3. Гнатєва Т.М. Державна підтримка розвитку інноваційного простору національної економіки/ Т.М.Гнатєва// Таврійський науковий вісник: науковий журнал. - Вип.80. – Херсон: ГриньД.Ф, 2012. - С.267-273

4. Галицький О.М. Тенденції відновлення інвестування м'ясопереробної галузі України / О.М.Галицький // Інноваційна економіка: науковий журнал. – 2012. – №5(31). – С. 43-49.

5. Лебедева В.В.Управління конкурентною стійкістю аграрних підприємств/ В.В. Лебедева // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії.Вип.2(5) –Т.1. – Полтава:ПДАА.- 2012.- С 139-145.

6. Нечаев В.И. Инвестиции как основной фактор реализации научно-технического прогресса в бройлерном птицеводстве/ В.И.Нечаев // Предприятия АПК в рыночной экономике. – 2010. – №11. – С. 30–33.

7. Крисанов Д. Інноваційний потенціал підприємств харчової промисловості / Крисанов Д.Ф. // Економіка АПК. – 2011. – № 4. – С. 124-130.

8. Дем'яненко М.Я.Проблемні питання державної політики фінансової підтримки сільського господарства./ М.Я.Дем'яненко// Економіка АПК. 2011.-№7.-С.67-72

9. Національна доктрина реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України (проект)// Економіка АПК -2011. - № 4. – С.3-7.

Рецензент – д.е.н., професор Гришова І.Ю.

УДК 631.1.27 : 001.8

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ – НЕОБХІДНА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Біловол Р.І., к.е.н., доцент

Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка

У статті розглядається необхідність впровадження маркетингових досліджень, як необхідної умови підвищення конкурентоспроможності підприємства. Визначено значення, цілі, функції, проведення маркетингових досліджень та деталізовані вимоги їх проведення. Показаний механізм взаємодії факторів ринкового успіху, що піддаються та не піддаються контролю зі сторони керівництва підприємства.

The necessity of introduction of marketings researches is examined in the article, as a necessary condition of increase of competitiveness of enterprise. Certainly value, aims, functions, leadthroughs of marketings researches and the requirements of their leadthrough are gone into a detail. A mechanism is rotined of co-operation of factors of market success of, which are added and not added control from the side of guidance of enterprise.

Постановка проблеми. Одним з провідних факторів, що сприяє успішному входженню підприємства в ринкове середовище за умов перебудови відносин у сфері власності, трансформації економічних та виробничих процесів, ускладнення взаємодій у ринковому середовищі, має стати застосування його керівництвом сучасних методик маркетингових досліджень при управлінні підприємством. Тому використанням маркетингових досліджень керівництвом підприємства повинно стати головною умовою підвищення ефективності конкурентоспроможності підприємств в ринкових умовах господарювання. Роль маркетингових досліджень на підприємстві повинна по-